

- B.V. Kokarev // Fizychna kultura, sport ta zdorov'ia natsii: zb. nauk. prats. – Vyp. 2. – Zhytomyr : Vyd-vo FOP Yevenok O. O., 2016. – S. 69 – 73.
4. Kokareva S.M. Systema Tabata yak napriamok udoskonalennia protsesu fizychnoi pidhotovky futbolistiv / S.M. Kokareva // Fizychna kultura, sport ta zdorov'ia natsii: zb. nauk. prats. – Vyp. 3(22). – Vinnytsia : TOV «Planer», 2017. – S. 314 – 319.
 5. Osyichenko M. V. Realizatsiya variativnogo komponenta distsipliny «Fizicheskaya kultura» na osnove sovremennyih fitnes-tehnologiy / M. V. Osyichenko, V. S. Skripkin // Teoriya i praktika fizicheskoy kulturyi. – M., 2013. – № 9. – S. 11 – 14.
 6. Pryitkova E. G. Aktualnyie problemy i napravleniya sovershenstvovaniya vuzovskogo fizicheskogo vospitaniya / E. G. Pryitkova, V. B. Mandrikov // Molodoy ucheniy, T.2. – Kazan, 2012. – № 1. – S. 118 – 122.
 7. Stoycheva S.S. Sistema uprazhneniy B.E.S.T. FIT kak novoe sodержanie zanyatiy fizicheskoy kulturoy v VUZE / S.S. Stoycheva, A.G. Polivaev // Omskiy nauchniy vestnik : Fizicheskaya kultura i sport. – Omsk, 2014. – № 3 (129). – S. 174 – 176.
 8. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia (Zahalni osnovy teorii i metodyky fizychnoho vykhovannia) : pidruchnyk / Pid. zah. red. T.Iu. Krutsevych // V 2-kh tomakh., T.1. – K. : Olimpiiska literatura, 2012. – 392 s.
 9. Fomicheva N. V. Tehnologii i podhody k organizatsii uchebnogo protsesa po fizicheskoy kulture v sovremennoy sisteme fizkulturnogo obrazovaniya / N. V. Fomicheva, A. G. Polivaev, N. A. Volohina, A. N. Rodionov // Sibirskiy pedagogicheskii zhurnal. – Novosibirsk : NGPU, 2013. – № 6. – S. 61–64.

УДК 071.4 : 81271 : 378.047

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ВАГОМІЙ КОМПОНЕНТ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Конох А.П.

*69600, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66,
м. Запоріжжя, Україна*

Konoch105@rambler.ru

Досліджено проблему формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання. Обґрунтовано теоретико-методичні засади генези мовлення та культури вчителя фізичної культури. Визначено соціально-філософські, психолого-педагогічні та оздоровчо-педагогічні передумови розвитку системи формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання. Виокремлено структурні компоненти системи формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання. У процесі аналізу існуючих концепцій виокремлено основні аспекти, які впливають на функціонування наукової організаційно-методичної системи формування мовленнєвих умінь: соціокультурний, психологічний та педагогічний.

Ключові слова: мовлення, культура, вчитель фізичної культури, професійно-мовленнєва культура, формування професійної культури.

ЯЗЫКОВАЯ КУЛЬТУРА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ КАК ВЕСОМЫЙ КОМПОНЕНТ ОБЩЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Конох А.П.

*69600, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66,
м. Запоріжжя, Україна*

Konoch105@rambler.ru

Исследована проблема формирования профессионально-речевой культуры будущих специалистов физического воспитания. Обоснованы теоретико-методические основы генезиса речи и культуры учителя физической культуры. Определены социально-философские, психолого-педагогические и оздоровительно-педагогические предпосылки для развития системы формирования профессионально-речевой культуры будущих специалистов физического воспитания. Выделены структурные компоненты системы формирования профессионально-

речевой культуры будущих специалистов физического воспитания. В процессе анализа существующих концепций выделены основные аспекты, которые влияют на функционирование научной организационно-методической системы формирования речевых умений: социокультурный, психологический и педагогический. *Ключевые слова: речь, культура, учитель физической культуры, профессионально-речевая культура, формирование профессиональной культуры.*

LANGUAGE CULTURE OF THE FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE AS A VEGETABLE COMPONENT OF THE GENERAL PROFESSIONAL TRAINING

Konoch A.

69600, Zaporizhzhya national University, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

Konoch105@rambler.ru

The problem of formation of professional-speech culture of future specialists in physical education is investigated. The theoretical and methodological foundations of the genesis of speech and culture of the teacher of physical culture are substantiated. Defined socio-philosophical, psychological-pedagogical and health-pedagogical preconditions for the development of the system of formation of professional speech culture of future specialists of physical education. The structural components of the system of formation of professional speech culture of future specialists of physical education. In the analysis of existing concepts the basic aspects that affect the functioning of the scientific organizational and methodical system of formation of speech skills: socio-cultural, psychological and pedagogical. *Key words: speech culture, physical education teacher, professional speech culture, the formation of the professional culture.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Перенесення основних акцентів з пізнавально-інтелектуальної сфери особистості на розвиток її творчих можливостей зумовило зміну концептуальних засад сучасної освіти та навчання. Зросла потреба в нових педагогічних кадрах, спроможних працювати в сучасних умовах розвитку державності в Україні, здатних до створення оптимальних умов саморозвитку, самоосвіти і самореалізації особистості упродовж її навчання у різних типах закладів освіти. Шляхи вирішення таких завдань зумовлені підвищенням ролі особистості вчителя як фахівця і громадянина для поліпшення соціального, господарського, культурного життя суспільства в умовах сьогодення. Таке соціальне замовлення актуалізує сутнісний зміст педагогічної освіти, її діяльний характер, скерований не лише на активну життєву позицію, поважне ставлення до себе, інших, але й на формування фахівця, здатного передавати учням комплекс окреслених програмою знань та вмінь, дбати про комфортне почуття, своє здоров'я і здоров'я своїх вихованців.

Вихідні концептуальні положення щодо змісту й організації педагогічної освіти ґрунтуються на основних засадах Конституції України, на Програмі дій Уряду щодо реалізації Національної доктрини розвитку освіти України у XXI ст. на період 2016-2021 рр., які наголошують на принципах відповідності педагогічної освіти потребам особи і суспільства. Окрім того, Україна підтримала Концепцію ООН про сталий людський розвиток як напрям дій на XXI століття, за таких умов все більш значущою та необхідною стає потреба комунікативної готовності учителів до спілкування з сучасною молоддю.

У зазначених документах вказано про посилення ролі вчителя у прищепленні учням інтересу до навчання, його стимулюванні навчання протягом життя, актуалізації їх допитливості, ініціативності, самостійності. Реалізація цих завдань педагогічної науки можлива за умови впровадження нових сучасних моделей, різноманітних форм та інноваційних методів і прийомів навчання й виховання.

Напрямами професійної діяльності фахівця з фізичної культури є фізичне виховання, спорт та здоров'я людини. У процесі розвитку діяльності фахівців з фізичної культури формуються професійні норми, правила, вимоги до представників даної сфери діяльності.

Успішна професійна діяльність фахівця визначається знаннями, вміннями і навичками, що забезпечують точне вираження думки засобами мови, оптимальне професійне спілкування, виховання мовного смаку і корекцію мовленнєвих умінь вихованців [1, с. 275-279].

Доцільність нашого дослідження зумовлена й потребою вирішення низки суперечностей, характерних для сучасного стану інтеграції галузі “Освіта” та “Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини”, а саме між: необхідністю формування професійно-мовленнєвої культури як засобу виховання та невідповідністю тенденціям і орієнтацією сучасного суспільства на формування здорового способу життя; сучасним усвідомленням нових потреб шкільної фізкультурної освіти, що акцентується на нових підходах до використання засобів фізичної культури, й домінуючою моноспрямованою системою в методології, теорії й практиці вищих навчальних закладів; необхідністю розгляду професійно-мовленнєвої культури як цілісного феномена компетентності вчителя фізичної культури і неузгодженістю цілей, функцій, засобів, їх дискретним відображенням у змісті вищої освіти.

Усунення означених суперечностей потребує переосмислення теоретико-методологічних засад та концептуальних підходів до підготовки вчителя фізичної культури, здатного вирішувати сучасні проблеми комунікації, визначати мету, систему навчання, завдання та зміст професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури відповідно до вимог вищої освіти.

Підсумовуючи, зауважимо, що формування професійно-мовленнєвої культури – складова частина професійної підготовки майбутнього учителя фізичної культури, діяльність якого неможлива без міцних глибоких знань у галузі культури української мови. Викладене визначає актуальність проблеми з впровадження в практику навчання вищих навчальних закладів найбільш ефективних технологій формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У проблемі, яка стосується характеристики і взаємодії різних чинників, що сприяють успішному розвитку професійного мовлення у майбутнього фахівця фізичної культури і спорту, визначальними є погляди І.Зимньої, І.Зязюна, О.Киричука, А.Капської, О.Леонтєва, Л.Нечепоренко, Г.Сагач та ін., які вказують на об’єктивну потребу й можливість формування цього важливого компонента педагогічної майстерності.

Мовленнєві вміння вчителя вивчалися як об’єктивна ознака його готовності до професійної діяльності. Зокрема, це ґрунтовно і переконливо доведено в дослідженнях Н.Бабиц, Н.Головань, Л.Зінченко, О.Горської, Н.Жигилій, та ін., в яких підкреслюється специфіка мовленнєвих умінь та навичок як прояв професіоналізму, визначається структура і зміст комунікативності, де мовлення є домінуючим компонентом, необхідним у педагогічному процесі.

У науковому та теоретичному аспектах питання формування професійно-мовленнєвої культури спілкування майбутнього вчителя фізичної культури міжнародний досвід має позитивні напрацювання в цьому напрямі. Достатньо ґрунтовно розкрито процес формування теорії комунікації, закономірності та принципи, моделювання процесу обміну інформацією, особливості організації й управління процесом комунікації (Л. Баркер, Н. Лаура, С. Рамсі, Д.Хаймс, Н. Хомский, І.Хоткінсон та ін.).

Слід зазначити, що останнім часом значно активізувалися психолого-педагогічні дослідження українських вчених щодо різних аспектів формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх учителів фізичної культури, а саме: культуру відносин, що впливає на самоактуалізацію, самореалізацію потенціалу професійної компетентності вчителя фізичної культури (Т.Калюжна, І.Омельяненко та ін.); професійно-педагогічне мовлення як частину професійної компетентності (Л. Безкоровайна, А. Сущенко та ін.); комунікативну компетентності вчителя (К.Касярум).

Ретроспективний аналіз міжнародних та вітчизняних науково-педагогічних джерел засвідчує актуальність проблеми формування професійно-мовленнєвої культури в майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Водночас сьогодні недостатньо вивчений взаємозв’язок між

професійним мовленням і фізичним вихованням, недостатньо узагальнено технології, форми та методи формування комунікативної компетентності та культури відносин у системі фізичного виховання України.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Виходячи з актуальності проблеми мовленнєвої компетентності сучасного вчителя, метою статті є обґрунтування теоретичних основ формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів фізичної культури та визначення критеріїв їх мовленнєвої професійної культури.

Для досягнення мети дослідження були використано методи: теоретичний аналіз літературних джерел, метод збору соціальної інформації (письмове опитування), методи математичної статистики.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Принципові підходи нашого дослідження випливають із сучасних положень щодо професійної підготовки у вищій школі, у яких обґрунтовано нове розуміння процесу формування мовленнєвої культури як закономірних, послідовних і неперервних змін, що відбуваються під час становлення особистості студента як учителя фізичної культури.

Положення про професійно-орієнтовну сутність мовленнєвої діяльності як одного з компонентів професійної готовності і професійного потенціалу майбутнього вчителя фізичної культури є домінантою в пошуках шляхів та механізмів формування мовленнєвих умінь. Мовленнєві уміння майбутніх учителів фізичної культури – це феномен, розвиток якого зумовлюється сукупністю психофізіологічних, соціокультурних і педагогічних чинників, сформованими знаннями студента про мовленнєву культуру і можливості її застосування відповідно до потреби, особливостей та мети педагогічного процесу. При цьому готовність до мовленнєвої діяльності розглядається як прояв спеціальних знань, специфічних фізкультурних понять, мовленнєвої компетентності та мовленнєвого професіоналізму.

Організація мовленнєвої діяльності в умовах університетської освіти передбачає засвоєння студентами знань про мову і мовлення, набуття ними власного мовленнєвого досвіду, спрямованість особистості до саморозвитку і самореалізації, формування самосвідомості як передумови самостійності в оволодінні професійними мовленнєвими уміньми, що супроводжуються відповідним корегуванням, підвищенням рівня професійної зрілості під час оволодіння різними мовленнєвими функціями.

Загальний мовленнєвий розвиток майбутнього фахівця фізичної культури визначається якісним рівнем його мовленнєвої діяльності, яка виявляється як у професійній діяльності, так і в процесі його самореалізації як форми самопрояву, досягнення окресленої мети, осмислення сутності професійної мовленнєвої діяльності. Педагогічні ситуації із застосуванням різного характеру спілкування під час практичних занять, на яких здійснюється розвиток мовленнєвих умінь студента, є психолого-педагогічними стимуляторами його професійної комунікативної діяльності в навчально-виховному процесі.

Комунікацію можна визначити як змістовний аспект соціальної взаємодії, процес якої складається з окремих актів, через які реалізуються її основні функції. Управлінська функція пов'язана з успішністю функціонування певної організації і є генетично та структурно вихідною; інформативна – з обміном інформацією та науковим аналізом змісту інформаційних повідомлень; емотивна – з емоційними переживаннями.

Отже, комунікативна компетентність являє собою синтез теоретичних і практичних знань з реалізації управлінської, інформативної, емотивної, функцій в процесі спільної діяльності [2, с. 29].

У процесі аналізу існуючих концепцій постає необхідність виокремлення трьох основних аспектів, які впливають на функціонування наукової організаційно-методичної системи формування мовленнєвих умінь: соціокультурний, психологічний та педагогічний.

Учені В. Андрущенко, С. Баньковська, Т. Іванова, Н. Крилова та ін. соціокультурний аспект характеризують як відносну стабільність, традиційність, так і інокультурні впливи, динаміку соціальної стратифікації суспільства, культурну орієнтацію його громадян, позитивну соціальну мотивацію людини тощо. Усе це загалом посилює збереження культурологічної лінії у ході формування професійних мовленнєвих умінь.

У працях Л. Виготського, Г. Костюка, К. Платонова та ін. психологічний аспект ґрунтується на положенні про взаємозв'язок зовнішнього і внутрішнього мовлення, мовлення і мислення, про мотивацію мовлення, особистісну установку мовця під час мовленнєвого акту, адекватність ситуації форм мовлення.

Педагогічний аспект, як узагальнюючий і результативний, у процесі формування професійних мовленнєвих умінь майбутніх фахівців фізичної культури сприяє оволодінню системою знань в органічній єдності з педагогічними практичними діями, необхідними для удосконалення й корекції мовленнєвої діяльності. Головним аспектом цього положення є необхідність розвитку індивідуального інтересу до феноменів мови і мовленнєвої культури, створення педагогічних умов для самореалізації і саморозвитку особистості в процесі мовленнєвої діяльності, сприяння усвідомленню функціональної ролі мовленнєвої майстерності в педагогічній діяльності.

Багатогранність аспектів вивчення проблем онтогенезу мовленнєвої культури вчителя наштовхує на необхідність розкриття суті цілого комплексу питань, що потребували вирішення і знайшли виразне відображення в працях зарубіжних і вітчизняних науковців.

Пошук шляхів удосконалення рівня професіоналізму майбутнього вчителя фізичної культури в умовах вищого навчального закладу потребує глибокого аналізу мовленнєвої діяльності як результату мовленнєвої підготовки. Слід наголосити на індивідуально-особистісних гранях навчання цієї діяльності, а саме на усвідомленні студентами значущості слова і його впливу на учня, збагачення особистого словникового запасу, специфічної фізкультурної термінологічної бази, удосконалення техніки мовлення, вибір методики й активність застосування мовленнєвого інструментарію у педагогічній діяльності.

ВИСНОВКИ

Отже, на нашу думку, розуміння проблеми мовленнєвої підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в контексті формування його педагогічної майстерності визначається домінуванням самого мовлення на всіх етапах діяльності. І хоча мовленнєві уміння не прив'язані до будь-якого блоку загальнопедагогічних умінь, вони тією чи іншою мірою проявляються в кожному з них. Це робить мовлення вагомим компонентом загальної професійно-педагогічної діяльності майбутнього учителя фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондрацька Г. Д. Особливості професійної підготовки вчителя фізичної культури / Г. Д. Кондрацька, А. В. Чепелюк, А. П. Веселовський // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт: За ред. Носко М. О. – Ч. 2. – Вип. 129, Т. 2. – 2015. – С. 275-279.
2. Пасинок В. Г. Мовна підготовка студентів як загальнопедагогічна проблема: монографія / В. Г. Пасинок. – Х. : Лівий берег, 1999. – 154 с.

REFERENCES

1. Kondrats'ka G. D. Osoblivosti profesiynoi pidgotovki vchitylya fizichnoi kul'turi / G.D.Kondrats'ka, A.V. Chepelyuk, A.P. Veselovs'kiy // *Visnik Chernigiv's'kogo natsional'nogo pedagogichnogo universitetu im. T. G. Shevchenka. Seriya: Pedagogichni nauki. Fizichne vikhovannya ta sport: Za red. Nosko M. O. - CH.2. - Vip. 129, T. 2. - 2015. - S. 275-279.*
2. Pasinok V.G. Movna pidgotovka studentiv yak zagal'nopedagogichna problema: monografiya / V.G. Pasinok. - KH. : Liviy bereg, 1999. - 154 s.

УДК 37.037.1: 613.71/.73 – 053.5

ДИАГНОСТИКА КООРДИНАЦИОННОЙ ПОДГОТОВКИ УЧАЩИХСЯ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ПРОЦЕССЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Кузьмина Л.И.

*220030, Белорусский государственный педагогический университет им. Танка,
ул. Советская, 18, г. Минск, Республика Беларусь*

ratushnysn@gmail.com

Изучена проблема воспитания координационных способностей в физическом воспитании как одна из наиболее значимых. Исследования различных авторов показали, что заложенный в младшем школьном возрасте хороший фундамент КС сохраняется и в будущем. Это является важной предпосылкой для более быстрого и качественного овладения новыми видами двигательных действий в среднем и старшем возрасте. Проведена диагностика уровня развития координационных способностей у учащихся младшего школьного возраста. Обоснованы средства, комплексно воздействующие на разностороннее и целенаправленное развитие КС у учащихся младшего школьного возраста в процессе физического воспитания. Экспериментальным путем доказано, что при выборе упражнений для эффективного воздействия и развития КС необходимо соблюдать следующие критерии: новизна, хотя бы частичная; необычность и обусловленные этим неординарные требования к координации движений. Так, в экспериментальной группе учащихся были получены достоверные различия в показателях уровня развития КС по сравнению с контрольной группой в возрасте 8-9 лет. Наибольший относительный прирост зафиксирован в показателях стойки на одной ноге, метании мяча на точность правой и левой рукой соответственно, в подвижной игре-тесте «Пятнашки», наименьший – в челночном беге. Полученные в процессе эксперимента данные, дают основания рекомендовать предложенную систему физических упражнений для развития КС в процессе уроков физической культуры с учащимися младшего школьного возраста.

Ключевые слова: координационные способности, диагностика, урок физической культуры, физические упражнения, учащиеся младшего школьного возраста.

ДИАГНОСТИКА КООРДИНАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Кузьміна Л.І.

*220030, Білоруський державний педагогічний університет ім. Танка,
вул. Радянська, 18, м. Мінськ, Республіка Білорусь*

ratushnysn@gmail.com

Вивчено проблему виховання координаційних здібностей у фізичному вихованні як одну з найбільш значущих. Дослідження різних авторів показали, що закладений в молодшому шкільному віці добрий фундамент КС зберігається і в майбутньому. Це є важливою передумовою для більш швидкого і якісного оволодіння новими видами рухових дій в середньому і старшому віці. Проведено діагностику рівня розвитку координаційних здібностей в учнів молодшого шкільного віку. Обґрунтовано засоби, що комплексно впливають на різнобічний і цілеспрямований розвиток КС в учнів молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання. Експериментальним шляхом доведено, що при виборі вправ для ефективного впливу і розвитку КС необхідно дотримуватися таких критеріїв: новизна, хоча б часткова; незвичайність і зумовлені цим неординарні вимоги до координації рухів. Так, в експериментальній групі учнів були отримані достовірні відмінності в показниках рівня розвитку КС порівняно з контрольною групою у віці 8-9 років. Найбільший відносний приріст